

Jonas Paulsson

Vad händer om Nätuniversitetet försvinner?

– en konsekvensanalys

Titel Vad händer om Nätuniversitetet försvinner?
– en konsekvensanalys

Författare Jonas Paulsson

Utgiven Mars 2008
Formgivare omslag P&P Kommunikation
Rapport 6:2008
ISBN 978-91-85777-31-0

Adress NSHU
Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning
Box 194
Telefon Brunnshusgatan 6
Fax 871 24 Härnösand
E-post 0611-34 95 00
0611-34 95 05
info@nshu.se
www.nshu.se

Vad händer om Nätuniversitetet försvinner? – en konsekvensanalys

---

Inledning

Konsekvensanalysen syftar till att belysa Nätuniversitetet som varumärke och webbportal. Vad händer om varumärket Nätuniversitetet försvinner och vad händer om portalen www.netuniversity.se försvinner?

Konsekvensanalysen ska beakta:

- Konsekvenser för studenter och presumtiva studenter i Sverige och utomlands
- Konsekvenser för lärare och annan personal vid svenska högskolor

Arbetet med Nätuniversitetet har bedrivits av Myndigheten för Sveriges nätuniversitet och Myndigheten för nätverk och samarbete inom högre utbildning. I texten nedan refereras dessa två som myndigheten.

Studenter och presumtiva studenter i Sverige och utomlands

Webbportalen

Både Högskoleverket och myndighetens personal delar uppfattningen att många studenter i första hand hittar Nätuniversitetets kurser och program via högskolornas egna webbsidor¹. I utvärderingen "Nätuniversitetets studentnytta – slutrapport 1 av en 3-årig utvärdering" konstateras också att Nätuniversitetets portal inte verkar ha varit den självklara sökvägen för potentiella studenter som söker information om högre utbildning². I studentenkäten 2006 är det 37 procent som anger att informationen om Nätuniversitetskursen kommer från universitet/högskolan, 19 procent från www.netuniversity.se och 14 procent från www.studera.nu³.

De som redan läser en IT-stödd distanskurs är däremot positivt inställda till Nätuniversitetet, hela 85 procent av de tillfrågade i en studentenkät 2004 var positiva eller mycket positiva till Nätuniversitetet. De ansåg också att det var en angelägen (38 procent) eller mycket angelägen (31 procent) uppgift att presentera kursutbudet på www.netuniversity.se. Hela 90 procent tycker att Nätuniversitetet behövs i framtiden⁶.

Av den breda allmänheten, som kartlades i den senaste kännedomsundersökningen, hade 19,6 procent har besökt www.netuniversity.se. Deras kommentarer antyder att det viktigaste finns på webbplatsen men att det finns problem med integrationen mot lärosätena⁴.

---

¹ Högskoleverket (2005): Uppföljning av Sveriges nätuniversitet. Slutrapport 1: Myndigheten för Sveriges nätuniversitet, s.35. Rapport 2005:48R. Stockholm.

² Mårald, G, och Westerberg, P, (2006): Nätuniversitetets studentnytta – slutrapport 1 från en 3-årig utvärdering, s.49. UCER, Umeå.

³ Mårald, G, och Westerberg, P, (2006): Attityder till och erfarenheter av Nätuniversitetets IT-stödda distansutbildningar hos studenter, lärare och prefekter – slutrapport 2 från en 3-årig utvärdering, s.82 UCER, Umeå.

⁴ Gullers grupp (2007): Kännedomsundersökning av NSHU. Stockholm.

Av de studenter som använt webbplatsen angav 34 procent att de haft stor eller mycket stor nytta av den. Hälften, 51 procent, uppgav att webbplatsen gav tillräcklig information för att hitta rätt utbildning⁵.

Namnet

Erfarenheterna från myndighetens möten med potentiella studenter (vid publika evenemang som t.ex. Bok och biblioteksmässan, Sacomässan, vuxenlärandekonferenser) är entydiga. Nätuniversitetet som samlingsnamn för IT-stödda distansutbildningar är lättkommunicerat. Besökarna förstår vad det handlar om och uppfattar det som ett alternativ och komplement till arbete och traditionella studier⁶.

Den allmänna kännedomen om Nätuniversitetet har mätts vid tre tillfällen, hösten 2004, hösten 2005 och våren 2007. Dessa undersökningar av allmänhetens kännedom, visar att kännedomen under dessa fyra år har ökat från 23,6 procent 2004 till 27 procent 2005 och nu senast till 31,6 procent^{7,8}. Av dessa upplever även tio procent att Nätuniversitetet är aktivt och utåtriktat. Det är en något större andel i det övre åldersspannet 35-45 år som hört talas om Nätuniversitetet (35 procent). Kännedomen om Nätuniversitetet är också högre bland dem som har högre utbildningsnivåer. Av de som kan tänka sig studera har 30 procent hört talas om Nätuniversitetet. 28,5 procent upplever helt eller delvis att Nätuniversitetet är ett stöd för dem³.

Internationella studenter

Myndighetens kontaktgrupp har påtalat värdet av att kunna marknadsföra IT-stödda distansutbildningar utomlands under namnet Netuniversity⁹. Vilket också var tanken när namnet valdes 2002. Däremot har utbudet av kurser på annat undervisningsspråk än svenska (engelska) varit för lågt.

Sett från utlandet råder det en del osäkerhet om vad The Swedish Netuniversity är. En del blandar ihop Nätuniversitetet med Open University, vilket är felaktigt eftersom Open syftar till att lärresurserna är tillgängliga för alla.¹⁰

Lärare och annan personal vid svenska högskolor

I den senaste kännedomsundersökningen anger 65 procent av universitets – och högskolelärarna att de känner till Nätuniversitetets webbplats. Kvinnor känner i högre grad till webbplatsen (85 procent) jämfört med män (75 procent). 13,3 procent nämnde också webbplatsen inom utveckling av distansutbildning, rekrytering och pedagogik inom universitet och högskolor. 11,8 procent hade besökt www.netuniversity.se.¹¹

Både lärare och prefekter anser att Nätuniversitetet behövs och att det nuvarande sättet att presentera IT-stödda distanskurser på bör finnas kvar i framtiden, endast tre procent av lärarna och tolv procent av prefekterna är av en annan åsikt. Lärarnas inställning till Nätuniversitetet är positiv

⁵ Mårald, G, och Westerberg, P, (2006): Nätuniversitetets studentnytta – slutrapport 1 från en 3-årig utvärdering, s.136,137. UCER, Umeå.

⁶ Samtal med potentiella studenter under åren 2002 - 2008.

⁷ Södra tornet kommunikation (2006): Rapport marknadsundersökning Nätuniversitetet. Uppsala.

⁸ Gullers grupp (2007): Kännedomsundersökning av NSHU. Stockholm.

⁹ Kontaktgruppsmöte, minnesanteckningar, 2008-01-31/02-01.

¹⁰ Föredrag på EDEN Annual Conference 2007 av Ulrich Schmid, Multimedia Kontor Hamburg, ” Open Course, Open Content, Open Educational Resources – A Challenge for European Universities? Status Quo, Future, and Problems of OER-Initiatives in an International Perspective”. Jmf även: UNESCO (2002): Open and distance learning – Trends, policy and strategy considerations. Paris.

¹¹ Gullers grupp (2007): Kännedomsundersökning av NSHU. Stockholm.

(mycket positiv 30 procent, alternativet strax under 43 procent). Både lärare och prefekter tycker det är angeläget att presentera kursutbudet på en gemensam webbplats (www.netuniversity.se), 87 procent av lärarna och 82 procent av prefekterna valde de två högsta nivåerna (den högsta nivån var mycket angeläget) vid undersökningen 2006¹².

Inför träffen med myndighetens kontaktgrupp den 31 januari och 1 februari 2008 uppmanades deltagarna att värdera hur viktigt myndighetens arbete var för deras lärosäte. På frågorna om Nätuniversitetets sökdatabas (www.netuniversity.se) och informationen/marknadsföringen av Nätuniversitetet svarade 74 procent respektive 58 procent att det var viktigt.

Studievägledarna i myndighetens nätverk påtalar ofta behovet av bättre söktjänster. Både mer specificerade som t.ex. för lärarutbildningar och ingenjörsutbildningar men också bättre parametrar för att begränsa sin sökning i övergripande databaser¹³. Men bland de intervjuade s.k. vidareinformatörerna (urval av 15 st studievägledare, bibliotekarier och anställda vid lärcentra i Värmland) i utvärderingen av Nätuniversitetets marknadsföringskampanj tillsammans med Karlstads universitet 2007 var däremot flera av intervjupersonerna kritiska till att det finns två stora databaser med som de säger samma uppgift och slöseri med skattepengar¹⁴.

Diskussion

Det finns en viss otydlighet i svaren kring Nätuniversitetet i studentenkäterna. Av enkäten som genomfördes 2004 drog författarna av rapporten slutsatsen att studenterna blandade ihop Nätuniversitetet med IT-stödd distansutbildning och att man inte visste vad Nätuniversitetet stod för¹⁵. Det kan också förklara varför det är fler som är positiva till sökdatabasen än till namnet, marknadsföringen och informationen kring Nätuniversitetet – det är lättare att se behovet av en söktjänst än att värdera namnet och marknadsföringsinsatserna. Därför är det svaren på hur angeläget det är för myndigheten att presentera kursutbudet på en gemensam portal som är intressantast att lyfta fram. 69 procent tycker det är angeläget eller mycket angeläget och endast fyra procent tycker att det inte alls är angeläget eller inte angeläget. Detta tillsammans med de positiva svar som lärare, prefekter och kontaktgruppen ger kan bara tolkas på ett sätt: det behövs en samlad ingång till IT-stödda distanskurser på högskolenivå.

I den andra delen av den treåriga utvärderingen av Nätuniversitetet redovisas studenternas attityder till myndighetens arbete¹⁶. Utvärderarna drar slutsatsen att man bör presentera Nätuniversitetets kursutbud på en gemensam plats vilket inte överensstämmer med Högskoleverkets rekommendationer¹⁷ om att utbudet av IT-stödd distansutbildning bör presenteras tillsammans med annan högre utbildning (dvs på www.studera.nu). Det verkar däremot vidareinformatörerna i utvärderingen av Nätuniversitetets marknadsföringskampanj tycka. Detta betyder antingen att man inte förstått skillnaden mellan www.studera.nu och www.netuniversity.se eller att man verkligen tycker att det går lika bra att söka rätt på kurser utan obligatoriska träffar, flexibel studietakt och

---

¹² Mårald, G, och Westerberg, P, (2006): Attityder till och erfarenheter av Nätuniversitetets IT-stödda distansutbildningar hos studenter, lärare och prefekter – slutrapport 2 från en 3-årig utvärdering, s.42. UCER, Umeå.

¹³ Erfarenheter från myndighetens studievägledare och myndighetens vägledarnätverk.

¹⁴ Trivector information AB (2007): Marknadsföring av distansutbildning – en utvärdering, s. 18. Rapport 2007:7. Lund.

¹⁵ Mårald, G, och Westerberg, P, (2004): Nätuniversitetet och IT-stödd distansutbildning – Attityder och erfarenheter hos prefekter, kursansvariga och studenter, s. 16,17. UCER, Umeå.

¹⁶ Mårald, G, och Westerberg, P, (2006): Attityder till och erfarenheter av Nätuniversitetets IT-stödda distansutbildningar hos studenter, lärare och prefekter – slutrapport 2 från en 3-årig utvärdering, s.32 UCER, Umeå.

¹⁷ aa vidare referens saknas.

flexibel antagning på www.studera.nu (dessa parametrar finns endast på www.netuniversity.se). Det blir till slut en fråga om hur insatt användaren är i det svenska högskolesystemet och hur man sätter ambitionsnivån på de statliga webbplatser och söktjänster som skall förmedla möjligheten till högre utbildning. IT-stödda distansutbildningar följer i allra högsta grad med i den tekniska utvecklingen av Internet och i samhället i övrigt. Skulle man välja att inte ha en samlad söktjänst för IT-stödda distansutbildning så går det inte hand i hand med internationell utveckling (Island följer Sveriges exempel) eller det ökande studentantalet på IT-stödda distansutbildningar i Sverige.

Vetskapen att www.netuniversity.se finns får anses mycket god bland lärare, prefekter och personal på högskolorna. Även hos den breda allmänheten och de potentiella studenterna känner en knapp tredjedel till Nätuniversitetet vilket är bra. Man får förutsätta att dessa vet vad Nätuniversitetet och www.netuniversity.se har för huvuduppgift. Tar man bort namnet och webbplatsen skulle det med andra ord inte bara innebära att man kastar bort ett gediget förankringsarbete utan också att en stor grupp människor tvingas att lära sig hitta IT-stödda distansutbildningar på nytt. För gruppen inom högskolan är det inte så problematiskt – de känner förmodligen till systemet i högre grad än dem utanför högskolan. Men för potentiella studenter kan det innebära onödiga svårigheter. Därmed inte sagt att ett närmare samarbete mellan de statliga webbplatserna för att hitta utbildning skulle vara fel.

Medvetenheten om Nätuniversitetet är förstås en effekt av myndighetens marknadsföring. Nätuniversitetets målgrupp är alla som kan läsa på högskolan. Men i marknadsföringsinsatserna har man valt att tillsammans med olika lärosäten strategiskt jobba mot en äldre målgrupp i regioner med låg andel studerande vid högskolan. En genomgång av marknadsföringsinsatserna har visat att intresset för Nätuniversitetet ökat i de regioner där kampanjen genomförts och att det resulterar i en större andel nya besökare på www.netuniversity.se som aldrig besökt webbplatsen tidigare¹⁸.

Studievägledarna i myndighetens nätverk får anses som en kvalificerad grupp användare men deras kommentarer är ändå intressanta. Dels för att de har fingret på pulsen av vad som efterfrågas av potentiella studenter, dels för de har en översiktlig kunskap om utbildningsutbudet. De vet bättre än någon annan yrkesgrupp vilka kategoriseringsbehov som finns. Utvecklingen inom metadata för märkning av utbildningar i Sverige (som styr flexibiliteten i söktjänsterna) har i stort sett gjorts av eldsjälar anställda på olika skolmyndigheter men saknat tydlig styrning och förvaltning. Inflytande från lärosätena och potentiella studenter kan ifrågasättas. Andra initiativ som öppnar för andra aktörer regionalt och kommersiellt kan i framtiden tillfredsställa behov av mer nischade söktjänster. Frågan är alltså bara vilka inriktningar som är tillräckligt viktiga (politiskt, utbildningsmässigt) för att förvaltas av statliga myndigheter. Flera högskolor är direkt beroende av sina IT-stödda distansutbildningar och har mycket att förlora om www.netuniversity.se försvinner.

Det finns såklart utvecklingsområden också, det råder en inbyggd otydlighet i namnet Nätuniversitetet – framförallt utomlands där det är vanligare med Open University– det bör nog göras en utförlig undersökning för hur namnet ska användas för att ännu tydligare förmedla konceptet när myndigheten försvinner. Man kan ytterligare arbeta med den begreppsapparat som finns inom distanskurser idag och med det koncept som utgör goda exempel på nätuniversitetskurser (flexibel antagning, flexibel studietakt och inga fysiska träffar).

---

¹⁸ Trivector information AB (2007): Marknadsföring av distansutbildning – en utvärdering. Rapport 2007:7. Lund.

Det upplevda behovet av en samlingsplats för IT-stödda distanskurser motsvarar inte den verkliga nyttan som studenterna haft av webbplatsen. Det är något som måste sättas i proportion till den allmänna nyttan av IT-stödda distanskurser som alltså bidrar till att bredda rekryteringen och tillgängliggöra högskolekurser och program och främja det livslånga lärandet^{19 20}. Väljer man att bara titta på webbplatsens faktiska nytta (kan tolkas som information) (34 procent) och huruvida den fungerar som söktjänst för IT-stödda distansutbildningar (51 procent) ser man ändå att den fyller sin funktion. I slutändan handlar det om ett politiskt ställningstagande: hur viktig är IT-stödd distansutbildning på högskolenivå för Sverige?

Det finns också viktiga kringaktiviteter som riskerar att försvinna eller glömmas bort när den nuvarande myndigheten försvinner. Kvalitativa initiativ som den längre utvärderingen av studentnyttan (flitigt citerad i denna konsekvensanalys), utveckling av kursinformation och kursbeskrivningar som är extra viktigt för distansstudenter, återrapportering och kartläggningar av utbud och distansstudenternas demografi och det proaktiva stöd för att öka kvalitén i undervisningen som t.ex. IKT-verktyg, pedagogik, kvalitetskriterier, legala frågor och annan kursutveckling. Det tydliga studentperspektiv som myndigheten haft har även lett till att webbplatsen utvecklats efterfrågestyrt i högre grad än den kanske annars hade gjort. Det visar sig allra tydligast i utvecklingen av studievägledning kopplat till tjänsten.

Sammanfattning

Försvinner webbplatsen:

- Blir det svårare att tillfredsställa behovet av en samlad plats för IT-stödda distansutbildningar. Studenterna tycker att det är bra att man särskiljer utbudet av IT-stödda distansutbildningar från övriga utbildningar inom högskolan.
- Kommer en stor grupp människor behöva lära sig nya sätt att hitta IT-stödda distansutbildningar. Vetskapen om Nätuniversitetets webbportal får anses som mycket god.
- Behöver man hitta nya strategier för framtiden. Studenterna, lärarna och prefekterna menar att Nätuniversitetet kommer att behövas i framtiden.

Försvinner namnet:

- Tappar webbplatsen sin funktion och tydlighet. Dessa hör ihop.
- Blir det omständligare att kommunicera IT-stödda distansutbildningar.
- Kommer ett stort arbete med att lära in en ny begreppsapparat behövas. Allmänhetens kännedom visar att Nätuniversitetet är ett etablerat namn inom högre utbildning.

---

¹⁹ Mårald, G, och Westerberg, P, (2006): Nätuniversitetets studentnytta – slutrapport 1 från en 3-årig utvärdering, s.112. UCER, Umeå.

²⁰ Jmf. Även Glesbygdsvverkets årsbok 2006.